

Billig vekkelsekristendom

Et oppgjør ut fra et klassisk luthersk ståsted

Av *James A. Nestingen*ⁱ

Man taler om evangeliet som et tilbud, betinget av hørerens villighet til å ta imot eller fullføre det Gud har begynt. Det bibelske språk med død og oppstandelse reduseres til en personlig bestemmelse, den nye fødsel til en intens følelsesmessig opplevelse. Det eneveldige jeg-et lar dette skje og påberoper seg deretter denne bestemmelsen – som om den var selve omvendelsen. Dette er for billig vekkelsekristendom.

Allerede ved første øyekast melder det absurde seg klart og tydelig: Å oppfordre den gamle Adam til å skape den nye, kan bare (viss det i det hele tatt utretter noe) utbre *enten hykleri eller fortvilelse*, for som far så sønn. Men på tross av dette, som er lett å gjennomskue, dukker det i lutherske kretser stadig opp en vekkelsekristendom som med skingrende røst fordømmer betingelsesløs forkynnelse av evangeliet. Samtidig insisterer den på at Kristi gjerning avhenger av hørerens mottakelse. Enhver annen formulering hevdes å undergrave evangeliseringsarbeidet.

Guds ords kraft

Det avgjørende punkt her er Guds Ords kraft. Den levende Gud – Den Treenige Ene som skaper fra intet, rettferdiggjør syndere og oppreiser de døde – utfører all slik gjerning *ved å tale*. Nettopp slik beskriver Jeremia Guds Ord. Det er som en hammer som knuser berg. Hebreerbrevet kaller det et tveegget sverd. I kraft av at det er Guds eget ord

- gjør evangeliet hva det sier.
- utfører evangeliet i tilhøreren hva det beskriver.
- fullbyrder evangeliet hva det kunngjør.

Evangeliet er, som Paulus sier, kraften til frelse.

Fordi det er Guds tale, utelukker evangeliet alle betingelser. Markus forteller at en gruppe venner brøt opp taket for å fire ned en lam venn til Jesus under en preken. Da handlet Jesus fullstendig på egenhånd for å bryte lammelsen og tilgi. På samme måte, da han stod ved gravåpningen og gråt over vantroen som vellet fram overalt rundt ham, sa ikke Jesus: ”Lasarus, om du virkelig vil, kan du komme ut.” Tull og tøys.

Nei, tro og oppstandelse forenes *som Den Treenige Guds eneveldige gjerninger* i syndere. Ved disse gjerningene blir den gamle Adam tatt livet av, og det nye liv i Kristus stiger fram.

Det appellative språket

Den avledede vekkelseskristendommen som dukker opp blant lutheranere, røper seg fullstendig i det appellative språket. Dette var Zwinglis trekk. Han reduserte språket til et middel som ikke makter noe annet enn å uttrykke eller formidle *informasjon*. Følgen blir, på samme måte som Zwingli tenker om brødet og vinen i nattverden, at Guds Ord bare forestiller eller symboliserer det han ønsker å gi videre. Når en avskjærer Guds Ord fra den kraften Gud fyller det med, fremstår ordet med de begrensninger som all annen menneskelig tale har: Det må tolkes, forstås og anvendes *av høreren* for at det skal ha noen kraft.

Når billig vekkelseskristendom arbeider ut fra en slik tenkning, må en med nødvendighet tale om evangeliet som et tilbud, betinget av hørerenes villighet til å ta imot eller fullføre det Gud har begynt. Det bibelske språk med død og oppstandelse reduseres til en personlig bestemmelse, den nye fødsel til en intens følelsesmessig opplevelse, som det eneveldeige jeget lar skje eller tillater og deretter påberoper seg – som om det var omvendelsen.

Når evangeliet reduseres til en appell, en oppfordring eller et tilbud, blir Jesus Kristus erstattet av den gamle Adam som forkynnensens banner. Det første som den oppstandne Kristus gjorde etter en kort samtale med Maria ved sin egen grav, var ifølge Johannes å oppsøke sine redde disipler der de hadde gjemt seg for å gi dem *avløsningen* (tilsagnet om syndenes tilgivelse for Jesu skyld) og utruste dem med fullmakt til å tilgi syndere. Som Luther sier i Lille katekisme, ”For der hvor syndenes forlatelse er, der er også liv og salighet.” Avløsningen er den form for oppstandelse fra døden som skjer her i tiden.

Billig vekkelseskristendom

På motsatt side hevder billig vekkelseskristendom at nåtidens søkende menneske ser på tilsagnet om syndenes forlatelse som en deprimerende opplevelse. Denne observasjon fremlegges som om det var det primære bevis på at en bør fjerne skriftemålsordningene. Nattverden, som i følge apostelen Paulus forkynner Herrens død inntil han kommer, blir til en inkluderingens høytid hvor selv vilkåret om dåp utgjør et for stort hinder. Krav og anklager i bibeltekster blir forbigått i stillhet, som om det å overse dem får loven til å forsvinne. Nåde blir umulig å skjelne fra toleranse. Den gamle Adam ligger som en katt i solen og slikker seg, mens den korsfestede og oppstandne Herren Jesus trer inn i de arbeidsløses rekker.

Hykleri og fortvilelse

En slik degenerert vekkelseskristendom, mangedobler hykleri og fortvilelse, og er bibelsk og teologisk uholdbar.

På den ene siden:

De som er *sikre* i sin mottakelse av det antatte tilbudet (akkurat de menneskene Jesus gikk til ubøyelig angrep på med særegent avvisende språkbruk) peker gjentatte ganger på dem de anser for å være

virkelige syndere (de som Jesus med tilsvarende iherdighet oppsøkte) som bevis for nødvendigheten av å sette betingelser for evangeliet.

På den andre siden:

De som har fått selvbevisstheten sin mørnet av evangeliet, kan se nok av seg selv i lys av Kristus til å være mistenksomme overfor egen vilje og gjerning. I mangel av den livsnødvendige trøst i Kristi ubetingede godhet, vandrer de uten mål i Bunyans mismotets sump,ⁱⁱ alltid søkende etter visshet, aldri sikre. Som Phil Hanson, forfatteren av *Sick and Tired of Being Sick and Tired*, en gang sa, “Hvis du tror du har en fri vilje, prøv den neste gang du har magesjau.”

Luthersk radikaliserings

Det vi her betoner av tradisjonelt lutherske argumenter, radikaliserer faktisk evangeliseringsarbeidet heller enn å undergrave det.

Folkekirkevanene, som immigrantene brakte til Nord-Amerika, kan med sikkerhet sies å mangle i dag. Tiden da kirken kunne by fram nådens midler og deretter sette sin lit til at folkereligjøsiteten holdt folk innenfor en menighets rekkevidde, er for lengst forbi.

Men å klandre de bortkomne fårene for å være bortkomne og *deretter utfordre dem til å finne seg selv i steinura*, utgjør ikke noe alternativ. Nei, det er Den Treenige Gud som gir ordet kraft ved sin Ånd og på den måten frigjør dets forkynnere fra selvhjulpenhet og alle kvaler som hører med. Slik kan de levere varene – tale fritt, åpent, med visshet til alle som vil høre; syndere vil være helt ypperlig. Det er nettopp ved slik tale at Den Hellige Ånd kaller, samler, opplyser, helliggjør og bevarer oss i troen.

Forfatteren, dr. James Arne Nestingen, er professor emeritus i kirkehistorie ved Luther Seminary i St. Paul, Minnesota. Han er nå oppført som prest i North American Lutheran Church og har i tillegg bak seg en omtrent 40-årig prestetjeneste i det som i dag heter Evangelical Lutheran Church in America (ELCA). Nestingen har vært en aktiv og sentral forkjemper for den lutherske bekjennelse i ELCA. I tillegg til å være en avholdt forkynner og foredragsholder, er han også forfatter og medforfatter av flere bøker, både av fagteologisk og oppbyggelig art. Nestingen er av norsk avstamning. Artikkelen er tilgjengelig på engelsk på www.logia.org og er her lettere språklig bearbeidet.

ⁱ Originaltittel: “Handing Over the Goods”, *Logia - A Journal of Lutheran Theology*, Volume XVII, no. 2, St. Louis, 2008, s. 5f. Oversatt av Jarle Blindheim med tillatelse. Trykt i *Fast Grunn*, nr 2, 2012. Noter er ikke opprinnelige.

ⁱⁱ John Bunyan, *En pilgrims vandring*, Oslo 1950, s. 22.